

ประโยค ป.ธ.๘
แต่ง ฉันท์ภาษามคร
สอบ วันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖

จงเก็บข้อความตามที่จะเก็บได้ ในข้อความข้างท้ายนี้ แล้วประพันธ์ให้เป็น
ภาษามครโดยฉันท์ลักษณะ ๓ อย่าง ตามถนัด แต่งฉันท์อะไร แจ่มช้อยไว้ด้วย ฯ

อรรถสัสมมาปณินั้น ได้แก่ ความตั้งตนไว้ชอบ ฯ อันคนเกิดมาในโลก ก็ชื่อว่า พอง
เที่ยวอยู่ในโอชะ คือวัฏฏสงสาร จำต้องประพัตติตนให้เหมาะแก่ภูมิฐานของตน เพื่อจะ
ได้หลีกพ้นอุปสรรคข้อขัดข้องแลนำชีวิตไปโดยสะดวกดี ไม่เช่นนั้น ชีวิตก็จะมีสุขเป็น
ผล เหมือนคนไปด้วยเรือน้อย จำต้องคอยพายวาทคัดเพื่อให้เรือไม่ติดขัดเดินไปได้โดย
สะดวก ฉะนั้น ทางที่จะตั้งตนไว้ชอบมีหลายประการ พึงสันนิษฐานเห็นในสัมมปปธานกิจ
๔ คือ มีสติสัมปชัญญะคอยระวังไม่ทำความเสื่อมเสียซึ่งยังไม่เคยทำ ๑ ละความเสื่อม
เสียที่เคยทำแล้วนั้นเสีย ๑ ความเจริญดีที่ยังไม่เคยทำก็สนใจทำ ๑ ความเจริญดีที่ทำ
ไว้แล้ว รักษาไว้ให้มั่นคงไม่ให้เสื่อมลง มีแต่จะให้คงที่แลให้เจริญทวียิ่งขึ้น ๑ ประพัตติ
เช่นนี้ ชื่อว่า อรรถสัสมมาปณิ ตั้งตนไว้ชอบ ฯ อนึ่ง ความเว้นจากทุจริตทั้ง ๓ ชนิด ไม่
ประพัตติผิดด้วยกาย วาจา ใจ ตั้งตนไว้ในสุจริตทั้ง ๓ ประการ ประพัตติชอบด้วยไตร
ทวาร บำเพ็ญให้บริบูรณ์เพิ่มพูนจนเต็มทั้ง ๓ หน้าที่ ทำให้บริสุทธิ์บริบูรณ์ดีทั้งต่อหน้า
ทั้งลับหลัง ดังนั้นก็ชื่อว่า อรรถสัสมมาปณิ ตั้งตนไว้ชอบ ฯ อีกประการหนึ่ง หลีกเสีย
จากอกตติทั้ง ๔ คือ ไม่ประพัตติ ลำเอียงให้ผิดธรรม ด้วยอำนาจความรักใคร่ชอบพอ
เห็นแก่กันก็ดี ด้วยอำนาจความเกลียดชังโกรธเคืองกันก็ดี ด้วยอำนาจความหลงเชลา
ไม่รู้เท่าถึงการณก็ดี ด้วยอำนาจความหวาดกลัวหรือเกรงใจ กันก็ดี เช่นนี้ ก็ชื่อว่า อรรถ
สัสมมาปณิ ตั้งตนไว้ชอบ ฯ อีกประการหนึ่ง วางตนให้เหมาะแก่ความเป็นไปของตน
คือ เป็นผู้ใหญ่ก็ประพัตติตนให้เป็นหลักฐาน มีเมตตากรุณาปราณีอารีในผู้น้อย เป็นคน
เสมอกัน ก็ประพัตติตามฉันท์มิตร ชื่อสัตย์สุจริตแลเมื่อแผ่แก่เขา เป็นผู้่น้อยก็ประพัตติ
ต่ำต้อย อ่อนน้อมเอื้อเฟื้อแก่ท่านผู้ใหญ่ เช่นนี้ก็ชื่อว่า อรรถสัสมมาปณิ ตั้งตนไว้ชอบ ฯ

บุคคลมีความรุ่งเรือง มาแล้วแต่กลับตกอับ ก็เพราะตั้งตนไว้ไม่ชอบ ฝ่ายบุคคลผู้อัป
ภาคย์มาแต่เดิมแล้ว แต่กลับจรรูญ ก็เพราะตั้งตนไว้ชอบ ฯ อนึ่ง พระธรรมบรรยาย
ราชสุภาสิตอันสมเด็จพระบรมพิตรพระราชสมภารเจ้า ทรงพระราชนิพนธ์ไว้ก็มีปรากฏ
ดังนี้ว่า อุตตลัมมาปณิธิ ความตั้งตนไว้ชอบนั้น เป็นคุณสมบัติอันนิยมว่า ดี ทั้งในทาง
โลกและทางธรรม จึงนับได้ว่า เป็นข้อที่อาจแลเห็นได้โดยไมู้จะต้องพิจารณาให้ลึกซึ้ง
นัก ผู้ที่ควรสรรเสริญว่า ตั้งตนไว้ชอบนั้น คือ ผู้ที่ตั้งตนไว้ให้เหมาะแก่ฐานะและสภาพ
แห่งตน ฯ

— ◆ —
ใช้เวลา ๔ ชั่วโมง ๑๕ นาที

เฉลย ประโยค ป.ธ.๘

แต่ง ฉันทภาษามคธ

พ.ศ. ๒๕๔๖

อินทรวงศ์

โย อตตสมมาปณิธีร มงคโล
เอโส มยาทานิ ปุจฺจตยาตี
โลเก มนุสฺสา พหุภา ว ปากฺขา
ทกฺขา สทตฺตปฺปสุตา ปฺรกกฺมา
กถฺยาณธฺมฺเม สุปฺตฺติจฺจิตา ขมา
สพฺพูปสฺสเค จ วิธฺสํ สทา
ปาเปตฺตมตฺตญฺจ สุขญฺจ ชีวิตํ
สกุโณนฺติ สมฺมาปฏฺฐูปการิโน

วังสัทธะ

สเจ หิ ตพฺพีปฺริตา พหุ ขมา
อทฺนตกาเย จ อทฺนตจิตฺตกา
ยถาปี นาวาย คตา ว ปุคฺคลา
อนกจิตฺตา จ อนกการิโน
ยถิจฺจิตฺตฺตานมิมํ น โสตฺถินา
อณฺทิกา ปาซิตฺตเมว สกฺกเร
ตถาตตสมมาปณิธีมฺหิ อฏฺฐิตา
ลภฺนฺติ ทุกฺเคน สุขํ ว ชีวิตะ

ปฐยวັตร

เอโส พหุพฺพิโร โหติ	วรคฺคมจฺจลลาโว
สมมปฺปธานกิจฺเจสุ	จตุสุ พุทฺธสาสเน
สํวโร จ ปหานญฺจ	ภาวนา จานูรกฺขนา
อิติ ชีเรน ทฏฺฐพฺพิ	สนฺนิฏฺฐานํ วิภาวินา
อถ พุจฺจจริเตเหว	รหิโต โหติ สพฺพโส

ยุคโต สุจริเตเหว
 เกวลั ปรีปัญณั จ
 ปรมมุชา จ สัพพตถ
 อยมปิ วุจเจเต อตต-
 อถวา อคตตีเหว
 โมหโต ภยโต จาติ
 อยมปิ วุจเจเต อตต-
 อถวา คุณวฑฺฒมาทิ-
 ปติฏฺฐาเปติ อตตานั
 อยมปิ วุจเจเต อตต-
 ปุพฺเพปิ ปุคฺคโล โชติ
 มิจฺฉาปณฺหิตตโต โส
 ปุพฺเพ นโร ตโม ชาโต
 สมฺมาปณฺหิตตโต โส
 ยถาห ขตฺติโย ราชา
 โลกโต ธมฺมโต เจส
 อนายาเสน สกกา โส
 น จ คมฺภีรปณฺณาย
 ตสฺมา หิ ปณฺชิตโต โปโส
 อตตสมฺมาปณฺธิมฺหิ

ตีหิ ทวาเรหิ สัพพทา
 ปรีสุทฺธั จ สมฺมุชา
 เอตมปิ สาธุกั จเร
 สมฺมาปณฺธิจฺฉานโย
 ฉนฺทโต เจว โทสโต
 จตุหิ รหิตโต นโร
 สมฺมาปณฺธิจฺฉานโย
 จาเนสุ เยสุ โส จิตโต
 เอเตสํ อนูรูปโต
 สมฺมาปณฺธิจฺฉานโย
 ตโต ปจฺฉาติทุกฺคโต
 โชติ ตโมปรายโน
 ตโต ปจฺฉา มหทฺธโน
 ตโม โชติปรายโน
 อิมสฺสตถํ ว ทสฺสยั
 กลฺยาณกมฺมสมฺมโต
 ปจฺจกฺขโต วิปสฺสิตุํ
 อลฺมปิ ปจฺจเวกฺขิตุํ
 สมฺปสฺสํ อตตมตฺตโน
 ปติฏฺฐเหยฺย สัพพทาติ ฯ

พระเทพสุธี หาสธมฺโม วัดสามพระยา
 สนามหลวงแผนกบาลี

แต่ง
 ตรวจแก้.